

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 20 ΙΟΥΝΙΟΥ 2014

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω όρων:

- α. Καρμπονάροι
- β. Σοβιέτ
- γ. Μεταπολίτευση.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Τα Επτάνησα αποδόθηκαν στην Ελλάδα το 1863 από τη Γαλλία.
- β. Το 1878, με τη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου, την οποία επέβαλαν οι Ρώσοι στους Τούρκους, οι Βούλγαροι εξασφάλισαν προς στιγμήν τη «Μεγάλη Βουλγαρία».
- γ. Στις 17/30 Μαΐου 1913 υπογράφηκε στο Λονδίνο η Συνθήκη Ειρήνης, με την οποία τα Δωδεκάνησα παραχωρήθηκαν στην Ελλάδα.
- δ. Με τη Συνθήκη των Βερσαλλιών (28 Ιουνίου 1919) η Γερμανία έχασε την Αλσατία και τη Λορραίνη, τις οποίες προσάρτησε η Γαλλία.
- ε. Ο Αριστέιδης Μπριάν, ως υπουργός Εξωτερικών της Γαλλίας, πρότεινε στα τέλη της δεκαετίας του 1920, για πρώτη φορά σε επίπεδο πολιτικό, την ένωση της Ευρώπης σε ενιαίο διακρατικό σχήμα.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Ποιες συνθήκες οδήγησαν στην κατάρρευση της Κοινωνίας των Εθνών (ΚΤΕ) και ποιες περιστάσεις κατέδειξαν την αδυναμία της να ασκεί τον ρόλο της;

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β2

Να αναφερθείτε στο καθεστώς της «Αγγλοκρατίας» στην Κύπρο από το 1878 ως τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αξιοποιώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε:

- α) στη σύγκληση της Εθνοσυνέλευσης της Επιδαύρου και στο έργο της (μονάδες 13) και
- β) στη συμβολή των ιδεολογικών αρχών του Συντάγματος της Επιδαύρου στην ανεξαρτησία και στους θεσμούς του μελλοντικού ελληνικού κράτους (μονάδες 12).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Απόσπασμα από τη Διακήρυξη της Επιδαύρου (1821)

«Μετά μακράν δουλείαν ηναγκάσθημεν τέλος πάντων να λάβωμεν τα όπλα εις χείρας και να εκδικήσωμεν εαυτούς, και την Πατρίδα ημών, από μίαν τοιαύτην φρικτήν και ως προς την αρχήν αυτής άδικον τυραννίαν, ήτις ουδεμίαν άλλην είχεν ομοίαν [...].

Ο κατά των Τούρκων πόλεμος ημών, μακράν του να στηρίζεται εις αρχάς τινάς δημαγωγικάς και στασιώδεις, ή ιδιωφελείς μέρους τινός του σύμπαντος Ελληνικού Έθνους σκοπούς, είναι πόλεμος εθνικός, πόλεμος Ιερός, πόλεμος του οποίου η μόνη αιτία είναι η ανάκτησις των δικαίων της προσωπικής ημών ελευθερίας, της ιδιοκτησίας και της τιμής, τα οποία, ενώ την σήμερον όλοι οι ευνομούμενοι και γειτονικοί λαοί της Ευρώπης τα χαίρουσιν, από ημάς μόνον η σκληρά και απαραδειγμάτιστος των Οθωμανών τυραννία επροσπάθησε με βίαν ν' αφαιρέση και εντός του στήθους ημών να τα πνίξη[...].».

Πηγή: Βουλή των Ελλήνων, *180 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση*, Αθήνα 2001 στο *Ιστορία του νεότερου και του σύγχρονου κόσμου* (από το 1815 έως σήμερα), Γ΄ Γενικού Λυκείου και Δ΄ Εσπερινού Λυκείου Γενικής Παιδείας, ΙΤΥΕ Διόφαντος, Αθήνα 2013, σ. 30.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Περί των Γενικών Δικαιωμάτων των κατοίκων της Επικρατείας της Ελλάδος.

[...]

§γ΄ - Όλοι οι Έλληνες εισίν όμοιοι ενώπιον των νόμων άνευ τινός εξαιρέσεως ή βαθμού, ή κλάσεως, ή αξιώματος.

§δ΄ - Όσοι έξωθεν ελθόντες κατοικήσωσιν ή παροικήσωσιν εις την Επικράτειαν της Ελλάδος, εισίν όμοιοι με τους αυτόχθονας κατοίκους ενώπιον των Νόμων.

[...]

§στ΄ - Όλοι οι Έλληνες, εις όλα τα αξιώματα και τιμάς έχουσι το αυτό δικαίωμα· [...].

§ζ΄ - Η ιδιοκτησία, τιμή και ασφάλεια εκάστου των Ελλήνων, είναι υπό την προστασίαν των νόμων.

[...]

Αλεξάνδρου Σβώλου, *Η Συνταγματική Ιστορία της Ελλάδος*, Στοχαστής, Αθήνα 1972³, σ. 66.

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Το Σύνταγμα της Επιδαύρου το οποίο [...] οι συντάκτες του το ονόμασαν επίσημα «Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος», εφαρμόστηκε μόνον εν μέρει: οι ανάγκες του εθνικο-απελευθερωτικού Αγώνα και η υποβόσκουσα και, κατά περιόδους, ανοιχτή διαμάχη δυτικόστροφων αφ' ενός και παραδοσιακότερων δυνάμεων αφ' ετέρου [...] εμπόδισαν την ομαλή λειτουργία του πολιτεύματος [...] Παρ' όλ' αυτά, το πρώτο Σύνταγμα της αναγεννημένης Ελλάδας λειτούργησε θετικά: στο μεν εσωτερικό της χώρας, εθίζοντας τους πρωταγωνιστές του Αγώνα στον πολιτικό διάλογο και την ανάγκη να αναζητούνται συμβιβαστικές λύσεις, σύμφωνα με στοιχειωδώς προκαθορισμένους διαδικαστικούς κανόνες· στη δε Ευρώπη, συγκεντρώνοντας την προσοχή και την επιδοκιμασία μιας φιλελεύθερης κοινής γνώμης και, ιδίως, μιας φιλελεύθερης διανόησης, οι οποίες, παρά τις διακηρύξεις των Αυλών περί του αντιθέτου, [...] δεν ήθελαν να πιστέψουν ότι το μήνυμα του 1789 είχε οριστικά ταφεί [...].

Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770-2000, τ. 3^{ος}, Η Ελληνική Επανάσταση 1821-1832, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003, σ. 176-177.

*Όλα τα κείμενα αποδόθηκαν σε μονοτονικό· διατηρήθηκε όμως η ορθογραφία τους.

ΘΕΜΑ Δ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε:

- α) στην παράδοση της Γερμανίας και της Ιαπωνίας το 1945 (μονάδες 10) και
- β) στη χρήση της ατομικής βόμβας τον ίδιο χρόνο και στις αντιδράσεις Αμερικανών και Ιαπώνων γι' αυτή (μονάδες 15).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

«Ο Τρούμαν βρίσκεται στη θάλασσα, επάνω στο καταδρομικό “Αουγκούστα”. [...] Την προηγούμενη είχε δώσει από τον θάλαμο επιχειρήσεων του “Αουγκούστα” τη διαταγή να χρησιμοποιηθεί η ατομική βόμβα. Πέρασε το πρωινό του περιμένοντας, σεργιανίζοντας στο κατάστρωμα της πρύμνης, ακούγοντας την ορχήστρα του πλοίου· έπειτα πήγε να καθίσει στην τραπεζαρία του θωρηκτού, για να γευματίσει μαζί με το πλήρωμα. Εκεί ακριβώς ένας υπασπιστής τού φέρνει το τηλεγράφημα που αναγγέλλει την έκρηξη της Χιροσίμα: “Αποτελέσματα επιτυχή από κάθε άποψη. Ορατά αποτελέσματα ανώτερα παντός πειράματος”. Στα “Απομνημονεύματά” του ο Τρούμαν θα δώσει πανηγυρικό τόνο στις αντιδράσεις του. Στην πραγματικότητα, πετά από χαρά. “Παιδιά, τους ρίξαμε μία βόμβα που ισοδυναμεί με 20.000 τόνους νιτρογλυκερίνης!”. Οι ναύτες ξεσπούν σε επευφημίες. Ο έλεγχος της συνειδήσεως, το άλγος και οι τύψεις που αναμινγύονται με τον θρίαμβο είναι μια πλαστή ιστορική αναπαράσταση.

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

Είναι αλήθεια ότι μερικοί άνθρωποι, ανάμεσα σ' αυτούς και ο Αϊζενχάουερ*, επέκριναν αυθόρμητα τη χρησιμοποίηση της βόμβας, θεωρώντας πως δεν ήταν απαραίτητη για να γονατίσει η Ιαπωνία. Αλλά η τεράστια πλειοψηφία δε βλέπει στην εμφάνιση του νέου όπλου, παρά το γρήγορο τέλος του πολέμου και την οικονομία αίματος που εξασφαλίζει. Εξάλλου, εκείνοι που την κατηγορούσαν, γιατί έπεσε στη Χιροσίμα, θα την επευφημούσαν αν έπεφτε στο Βερολίνο».

* Αϊζενχάουερ: αρχηγός του αμερικανικού στρατού κατά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Ρεϋμόν Καρτιέ, *Ιστορία του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου*, τ. Β΄, 1942-1945, Πάπυρος, Αθήνα 1995, σ. 564-565, στο *Ιστορία του νεότερου και του σύγχρονου κόσμου* (από το 1815 έως σήμερα), Γ΄ Γενικού Λυκείου και Δ΄ Εσπερινού Λυκείου Γενικής Παιδείας, ΙΤΥΕ Διόφαντος, Αθήνα 2013, σ. 127-128.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Χιροσίμα (6 Αυγούστου 1945)

...Ξαφνικά μια εκτυφλωτική λάμψη μ' έκανε να τιναχτώ, το σπίτι μπροστά μας άρχισε να τρέμει και, σε μερικά λεπτά, σωριαζόταν σε ερείπια μέσα σ' ένα σύννεφο από σκόνη. Γύρω μας κι άλλα κτίρια κατέρρεαν σαν τραπουλόχαρτα. Φλόγες ξεπήδησαν από τα χαλάσματα κι άρχισαν να φουντώνουν με τη βοήθεια ενός ανέμου που γινόταν όλο και σφοδρότερος... Είδα να παρελαύνουν από μπροστά μου ανθρώπινες σκιές, που έμοιαζαν με λιτανεία φαντασμάτων. Μερικές απ' αυτές φαίνονταν να υποφέρουν από πόνους φρικτούς και βάδιζαν με τα χέρια τεντωμένα. Αυτές οι μορφές μου προξένησαν ιδιαίτερη περιέργεια. Τέλος κατάλαβα ότι ήταν άνθρωποι φρικιαστικά καμένοι που ήθελαν να αποφύγουν την οδυνηρή επαφή των χεριών τους με τα πληγωμένα πλευρά τους... Οι σιωπηλοί δρόμοι ήταν γεμάτοι από πτώματα. Η Χιροσίμα δεν ήταν πια μια πόλη, αλλά μια φλογισμένη έρημος.

Μισιχίκο Χασίγια, *Ημερολόγιο της Χιροσίμα* στο Β. Σκουλάτου, Ν. Δημακοπούλου, Σ. Κόνδη, *Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη*, τ. Γ΄, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1984, σ. 264.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

«Τελικά οι Ηνωμένες Πολιτείες ήταν αυτές που έριξαν τις δύο πρώτες ατομικές βόμβες στην Ιαπωνία τον Αύγουστο του 1945, ενώ καθεμιά από αυτές κατέστρεψε μια πόλη μεσαίου μεγέθους σκοτώνοντας παράλληλα 130.000 άτομα μονομιάς. Χρησιμοποιούμενες από μία δύναμη εκτός Ευρώπης εναντίον μίας άλλης τέτοιας δύναμης με στόχο τον τερματισμό τής μεταξύ τους σύγκρουσης, στην οποία οι Ευρωπαίοι είχαν παίξει μόνο βοηθητικό ρόλο, σηματοδότησαν το τέλος εποχής της παγκόσμιας ευρωπαϊκής κυριαρχίας, που είχαν εγκαινιάσει τα ταξίδια του Κολόμβου και του Vasco da Gama πριν [από] πεντακόσια σχεδόν χρόνια. Σηματοδότησαν

ΑΡΧΗ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

επίσης το τέλος της εποχής του μαζικού πολέμου, των συγκρούσεων κατά τις οποίες οι πλήρως κινητοποιημένοι πληθυσμοί των βιομηχανικών χωρών είχαν αφιερώσει όλη τους την ενέργεια για την καταστροφή των εχθρών τους. Μέσα σε διάστημα μερικών ετών θα αναπτύσσονταν τα θερμοπυρηνικά όπλα, που καθένα τους θα εμπεριείχε περισσότερη καταστρεπτική ισχύ από εκείνη που είχε χρησιμοποιήσει η ανθρωπότητα σε ολόκληρη την ιστορία της, με πυραύλους που θα μπορούσαν ανά πάσα στιγμή να τους εξαπολύσουν εναντίον οποιουδήποτε σημείου της επιφάνειας της γης.[...]»

Michael Howard, *Ο Ρόλος του Πολέμου στη Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία*, Ποιότητα, Αθήνα 2000, σ. 234-235 (βιβλίο του καθηγητή).

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα Ατομικά στοιχεία μαθητή. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: 18.00.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ